

Szirtes Gábor VÁRATLAN AJÁNDÉK

Takáts Gyula: Öt esztendő Drangalagban

Mesteri realizmus, pannon derű, himnikus természetfestés, egy sajátos mikrokozmosz megteremtése, az emberi lélekkel való közvetlen kapcsolatteremtés ritka képessége – sorolhatnánk tovább mindazt, amivel a 2006-ban 95. születésnapját ünneplő Takáts Gyulát illeték az elmúlt évtizedekben méltatói. Egy valamiről azonban nem szóltak, nem szólhattak értékelői,

hiszen tudomásuk sem lehetett róla: naplójegyzeteiről. Pedig ezeket már 1981. decemberétől őrizték azok a kis mívés kötésű könyvecskék, melyekkel Váci György könyvkötő mester ajándékozta meg a költőt, aki a váratlan ajándékot oly szépnek ítélte, hogy az „jegyzetekre, jegyzetelésre serkent”. Igaz, kezdetben kételyek kísérték elhatározását: „Mestertől kaptam, remek könyv, de lesznek-e hozzá méltók a jegyzeteim” – állapítja meg az 1981. december 1-jei első bejegyzésében, majd a későbbiekben több alkalommal is tanúi lehetünk vívódásainak: 1982. január 1-jén több éves „vállalkozásának” még meglehetősen az elején tart, amikor azon tűnődik, hogy folytassa-e a naplót. „Az idő végtelen futásából mit jelentenek ezek a lapok, és mit jelentenek a versek?” – teszi fel a kétellyel teli kérdést. Két esztendő múltán, 1984. január 10-én pedig arról panaszkodik, hogy „ez a naplószerű jegyzetelés is csak lopja az időmet. – Hogy érdemes-e egyáltalán? – Inkább már csak megszokásból firkálom. Lám csak, ide jut az ember.”- írja feladatainak nyomasztó súlya alatt a bejegyzéseket azért mégis csak szorgosan végző, végül mind a tizenkét ajándék könyvecskét kézírásával a négy esztendő alatt gondosan teleíró költő. Tegyük hozzá, hogy tette ezt mindannyiunk és az irodalomtörténet-írás szerencséjére.

Töprengés a műfajról

De mit is írt, milyen műfajú könyvet alkotott a közben versesköteteit sajtó alá rendező, az irodalmi közéletben aktív szerepet vállaló, a Berzsényi Társaság újjászervezésén fára-

dozó, az értékes irodalmi és időnként egyéb kezdeményezéseket is felkaroló Takáts Gyula? Milyen műfajú könyvnek tekinthető az Öt esztendő Drangalagban címmel, Naplójegyzetek alcímmel 2006-ban megjelent kötet? A könyv nem a szó klasszikus értelmében vett naplójegyzet, nem a mindennapok krónikása a szerző, aki naponta gondos jegyzeteléssel számolt be a vele kapcsolatos történésekről. Talán maga is érzi ezt, amikor jegyzetekről, naplószerű jegyzetelésről ír könyvében, ám ugyanakkor a napló műfaji jegyei vitathatatlanul ott vannak e feljegyzésekben. Nyilvánvaló, hogy nem a nyilvánosságnak szánta őket Takáts Gyula. Már csak azért sem, mert számos irodalom- és társadalompolitikai megállapítása aligha állta volna ki a korabeli eléggé szigorú cenzurális viszonyok értékítéletét. Számos élő és már eltávozott személyiségre vonatkozó észrevétele, értékelése is eltér a korabeli kánonétól, időnként talán még a manapság oly divatos – ám gyakran megalapozatlanul is előcítált és felhasznált – „személyiségi jogok” állította korlátokba is bele-bele ütközne. Kendőzetlen őszintesége, határozott ítéletei, karakteres véleményalkotása, melyek olvastán csak örülhet az utókor, talán épp az említettek következménye. Mindennek eredménye pedig nem csak a nyolcvanas évek első fele közállapotairól hitelesen tanúskodó feljegyzések és tanulságos történések leírásának sora, hanem a költőről bennünk élő kép árnyaltabbá válása, egy a korábbiaknál talán még karakteresebb és összetettebb, a társadalmi történésekre is rendkívül érzékeny, a köz ügyei iránt is fogékony írói önarckép körvonalainak, kontúrjainak kirajzolódása a közel 300 oldalas napló szövegei alapján.

Kalandozás az időben

A napló kronológiát követ, ám inkább formailag, semmint tartalmilag. 1981. december 1-jén született az első, 1984. december 31-én az utolsó bejegyzés, melyek írásakor a szerző gondolatai természetesen el-elkalandoznak, gyakran visszatérnek a múltba, nem csak ifjú- és gyermekkor világába, hanem – a családi legendáriumból kölcsönzött ismeretek alapján – még születésének pillanatait is meg- és felidéz. Édesanyja visszaemlékezése szerint nagyon nehezen, nagy göndör hajjal jött világra. Kis cseh-morva öreganyja ennek alapján meg is jósolta édesanyjának, hogy a fia minden bizonnyal művész lesz. És a jóslat beteljesedett. E beteljesülés hogyanjáról is szólnak ezek a feljegyzések. Arról, hogy egyetemi éveket, pályakezdést, az alkotópályát megélni a kemény, majd a puha diktatúra éveiben, évtizedeiben ugyancsak emberpróbáló feladatnak bizonyult. Különösen az emberi tartás megőrzése mellett, elfeladás nélkül. Amikor – a szerző szavait idézve – „a hazugság bibliáját szövegezték a fülünk hallatára, a szemünk előtt, mind a sajtóban, mind a szóban és a televízióban, rádióban”, és amikor „atomrakéták árnyékában élni az egyszerű embereknek és a kis nemzeteknek nagyon nehéz – olvashatjuk a nyolcvanas évek szorongó, borongó közérzetéről tanúskodó sorokat – ,mert velük, a fegyverek árnyé-

kában minden galádság megtörténhet és elkövethető”. És végezetül, amikor „az emberiség elpusztításának az egyik és a másik fél is elkészítette már az atomdózsát”, akkor tehát maradhat-e más a világ sorsáért érzett aggodalom és félelem közepette, mint a kételyek, a dilemmák, a kérdések a naplóban oly gyakran felmerülő valóságos sorozata. Olvasatunkban ezek alkotják az Öt esztendő Drangalagban egyik alapmotívumát.

Szerkezetformáló alapmotívumok

Amikor tehát az emberiség már eljutott egy embertelen életformához, amikor kivetkőzött a természetből és természetéből egyaránt, és amikor már „szellemi és anyagi csődszag keveredik a mustok illatával”, akkor hogyan is lehetne jó és kiegyensúlyozott az író közérzete, hiszen az romlik nap, mint nap „szellemi és anyagi fronton egyaránt”. Maradnak hát a kérdések és a kételyek, gyakran a klasszikus értelemben vett – s így feleletre aligha váró – költői kérdések. Például arról, hogy szép világ dereng-e az emberiség felett? Avagy a zűrzavar távlata közelít rohamléptekben felénk? Sikerülhet-e ebben a világban az oly vágyott szép élet? Valami harmóniához hasonló rendszer alakulhat-e ilyen körülmények között? És mit tehet a művész, a költő, az írástudó, ha arra döbben rá, hogy a demokráciák is egy óriási tévedés hordozói, megtestesítői: nevezetesen azé, hogy „a népet összetévesztik a párttal, a pártokkal. A nép /pedig/ nem pártokat, hanem jólétet és jó közérzetet kíván”- mondja valóságos kis politológiai elemzésében a szerző. És mit tehet akkor a valódi értelmiségi, ha tapasztalatai alapján azt ismeri fel, hogy „minden életforma és társadalom tönkrevője és legnagyobb mérgezője a hazugság”, amitől nem tudunk és nem tudunk megszabadulni. És mit tehet akkor, ha szellemi szenvedéseit tovább fokozva, naponta látja, érzékeli és megéli a panem et circenses mai megjelenési formájaként a televíziót, a középszerűség szinte mindenütt érzékelhető valóságos diktatúráját, vagy például azt, hogy „Budapest olyan, mint egy téveszközpont”, vagy azt, hogy „lassan divat lesz a kacat a lírában, a maszat a festészetben”, hogy „már rég túl vagyunk ... az irodalmi szekták és a gyámoltalan irodalmi klikkek és klikkecskék fondorlatain. Elérkeztünk az irodalmi maffiák korához”. És végezetül mit tehet akkor, ha a hazai irodalmi életben a macska-szindróma jeleit fedezi fel? Ha látja az „irodalmi rendőrség” növekvő számát és erősödő figyelmét? Ha az Írószövetség közgyűléseit (melyekről oly gondos tájékoztatást nyújt ez a napló) csak „bolhacirkusznak és tragédiának” minősítheti, mert több bennük a politika, mint az irodalom, mert jelentéktelen ügyek tárgyalása mellett a sok-sok önjelölt mutatványai hoznak csak némi szint a szervezet életébe, amely a legfontosabbal, az írók egzisztenciális helyzetével jóformán nem is foglalkozik. Kemény, kíméletlen szavak. A természet világával oly nemes és emelkedett harmóniában élő nagy humanista nem békelhet meg a társadalmi-politikai élet saját moráljával össze

nem egyeztethető jelenségeivel. Azokkal, melyekről maga is tudja, hogy csak felszíni tükröződései a mélyebben megbúvó összefüggéseknek, a rendszer-specifikus jegyeknek.

A költői szerepfelfogásról

És hát újra csak azt ismételtethetjük, hogy mit tehet ilyenkor a költő? Egyrészt – reményeitől vezérelve – eltűnődhet azon, hogy lehetséges-e a diktatúrában demokrácia? (Vagy ahogyan ma fogalmaznánk: lehet-e demokráciában diktatúra?) Eltűnődhet továbbá az irodalmi élet betegségein, az idehaza tapasztalható „versinfláción”, vagy azon, hogy a Magvetőnél megjelenésre váró, a Helyét kereső nemzedék című könyvéből vajon miért akarják eltűntetni Weöres Sándor levelének azon sorait, melyekben az öröm hangján ír Kárpátalja egykori visszatérése alkalmából. Aztán felháborodottan konstatálhatja, hogy Csoóri Sándor – Flóra kérése és szándéka ellenére – sem búcsúztathatja Illyés Gyulát a temetésen, mert a hatalom politikát szimatol az „ügy” mögött. És persze értetlenül dohoghat azon a korabeli irodalompolitikai gyakorlaton is, hogy a hatalom kívánalmaihoz nem alkalmazkodó szerkesztőkkel szemben adminisztratív eszközök bevetésére kerül sor. Aki tabu témákhoz mer hozzányúlni – a magyarság sorskérdéseihöz, a határon túli magyarok helyzetéhez, a nemzeti öntudat soradásához – az semmi jóra nem számíthat. Másrészt, eltöprenghet a költő azon is, hogy vajon mi a helyes magatartás ebben a helyzetben? Vajon nem jobb-e ilyen körülmények között, amikor meglehetősen erős a szervilizmus, gyenge az öntudat és iszonyú kereskedés folyik minden értékkel, a némát és a vakot játszani, mint teszik azt nem is kevesen? A napló egyértelmű választ sugall olvasóinak: nem. Nem jobb. Még akkor sem, ha ez a nem csak korlátozott lehetőségek, csak korlátok közé szorított lépések megtételét teszi lehetővé. De azért e korlátozott lehetőségekkel is lehet élni. Takáts Gyula példája, életműve, költészete a bizonyíték rá. Arra, hogy igenis, erre a tagadásra is ráépülhet egy nagy ívű, kiemelkedő jelentőségű, életigenlő költészet.

Két múzsa vonzásában – a természet és a művészet

„Csak ketten maradnak önzetlenül mellettünk. A természet és a művészet. Kell-e náluk erősebb és jobb barát. Csú Fu erre régen rájött, és így él Drangalagban.” – olvashatók a naplójegyzetek kulcsmondataiként az idézett önvallomásos sorok. E kettő miatt és alapján érdemes élni és alkotni – gondolja Takáts Gyula. A természet világa számára mindazt nyújtja, minek hiányától szenved a társadalomban élő költő, az ezernyi sebből vérző humanista, a szigorú erkölcsi elveiből engedni nem tudó alkotó. Jellemzőnek tekinthető, hogy a természet élővilágával (madarakkal, mókuskokkal, fákkal és virágokkal) valóságos (csaknem beszélő) kapcsolatok kiépítésére képes. Számba veszi azt, hány madár él

az udvar fáin, hány mókus teszi gazdagabbá napjait a becei szőlőhegyen, ápolja növényeit, néha elbeszélget velük. „Félnomád” életének, ihletet és nyugalmat adó természeti környezetének, az erdők, a mezők, a szőlők, a préházak varázslatos hangulatú világának ők a névtelen főszereplői. Ebben a világban az Aczél György által olyannyira kedvelt „zseniszag” helyett a must percegése hallatszik, a diófára járó énekesmadarak dallamai keltenek vidám hangulatot, olyannyira, hogy „két madár nagyobb jótevőnk, mint bölcseinknek és vezéreinknek minden erőlködése és erőltetett mosolya” – jegyzi be naplójába egy májusi napon. A madarak oly barátságosak, hogy a fáról a gazdával együtt eszik a gyümölcsöt, a tűző napon vizet tesz ki számukra is, és együtt „strandolnak”, a mókusok pedig „a magyókás tölgyeken játszanak. Éjszaka meg a pölék a padláson. Lehet az is, hogy mókusok táncolnak a konyhánk bádogtetején a holdfényben”. A természet világa valahol az ilyen idilli pillanatokban kerül kapcsolatba a költészet világával. Nem csoda tehát, hogy Takáts Gyula naplójegyzeteiben tombolnak a muskátlik az ablakpárkányon, este az égen a hold érdekes bábjátékkal ajándékozza meg Csú Fu-t, azaz a költőt, amikor is a nagy szélben a felhők gyors alakváltozásai hol Batu kánnak, hol Batthyánynak, hol Dzsingisznak, hol Li Taj-pónak vagy éppen Leninnek a kontúrjait rajzolják az égre. Amikor Babitsot olvassa, éppen négy rózsaszín róza néz be az udvari zöld szoba ablakán, meg az ötven éve ültetett diófa, az apa, az anya és a már elhunyt öccse emlékével. Természetes a vágy annál, aki ily mértékben összefonódott a természet világával, az minden idejét a szabadban szeretné tölteni, az kedveli az időjárással és az elemekkel való harcot kint a természetben, az a kőrísfák formázásának és a lugas igazgatásának szüneteiben Diderot-t olvas, a természetről, a művészetről szóló írásait, és az soha nem magányos a hegyen, még akkor sem, ha egyetlen társa egy igen szépen cirpelő őszi bogár, aki – Takáts Gyula szavaival – „nagy költő és nagy dalos, és kérdezem: vajon őket ki tünteti ki? Jó lenne hazavinni a könyvtárba, Kaposvárra ezt a kis dalost” – olvashatjuk egyik októberi havi bejegyzésben. Számára az erdő, a leszüretelt hegy, az egyszerű emberekkel történő beszélgetés a valódi világ, csakis ebben a hangulatban – írja – van valami görög, valami melankolikus derű. „Szinte repülök haza a becei kis „költői ketrecembe”. Itt pedig „Szentivánéji hangulat” vesz körül”.

A vers születése

Ilyen hatások alatt, ilyen élmények és hangulatok közepette születik (vagy születhet) a vers, állíthatjuk némi merészséggel és bátorsággal, mert a vers születésének korántsem hétköznapi pillanataiba is beavatottakká válunk Takáts Gyula új könyvét elolvasva. A hazugság világában, a divatok gyakran kétes értékű hordalékainak viszonyai között, a szervilizmus, a hiányos nemzeti öntudat világában nehezen születhet a vers. És akkor is inkább az értéktelen férc-

művek sora. De a vers ott van a költővel, miközben szüret után a hegyet járja, ott van vele magányos sétáin, amikor önmagát kérdezetgi, és önmagának válaszol. „Verseim és terveim így sétálnak velem” – írja. Aztán sokféleképpen jönnek a világra, ahogyan a naplójegyzetekben olvashatjuk, olykor valami sebes kényszer sietségével (hogy később csak nagyító segítségével tudja maga is kiböngészni a gyorsan papírra vetett sorokat), olykor Becén, az üvegkonyhában, a látványon tűnődve születnek meg, ám világra hozatalukban többnyire még a testhelyzet, a póz is fontos (ahogyan az volt az egykori barátunk, Csorba Győzőnek is). Ezzel összefüggésben érdemes hosszabban idézni Takáts Gyula egyik bejegyzését: „Hogyan írok verset, kérdezte egy ismerős. Legfeljebb a külső körülményekről szólhattam. Először is, csak fekvé tudok a legjobban írni. Kezemben egy kis rajztáblán zöld füzet van, és abba szoktam ceruzával írni. Asztalnál nagyon ritkán. Írás közben olykor tubákot szippantok. És ki is lépek olykor egy kis kupica konyakért ... Prózát és kritikát asztalnál írok, már a kellékek miatt is”. A már megszületett versnek aztán utóélete is van, sokáig formálódnak, tökéletesednek a Mester keze alatt. Erről a következőket írja: „Furcsa mesterség vagy talán bűvészet a versírás. A sorokat bizony sokszor lehet tökéletesíteni. Ha előveszem egy-egy versemet, egy-egy szóval, fordulattal gyakran győződhetek meg erről. Néha ki is javítom ezeket a sorokat azzal a reménnyel, hogy majd az új kiadásban talán így jelennek meg. Persze, ha megéri ezt az ember... Egy-egy szó fényesebbé teszi a verset” – avatja be olvasóit műhelytitkaiba a költő, akitől utolsó feljegyzései egyikéből azt is megtudhatjuk, hogy az érzelmek, az érzelmi állapot nagyon befolyásolják az írást. És az említettek túl fóként a zene nyugtatja, pihenteti, különösen a hegedű.

Íróársak, barátok és a rend őrei

Így, ilyen előzmények után a naplójegyzetekben nem csak az íróársak sokaságával találkozhatunk (Bertha Bulcsuval, Fekete Gyulával, Görgey Gáborral, Galsai Pongráccal, Erdélyi Józseffel, Illyés Gyulával, Nagy Lászlóval, Mészöly Miklóssal, Képes Gézával, Juhász Ferencsel, Hubay Miklóssal, Keresztury Dezsővel, Szabó Magdával, Pomogáts Bélával, Rába Györggyel, Vas Istvánnal és még sokakkal, köztük is mindenképp azokkal, kikkel közvetlenebb alkotói, baráti szálak szövődtek az évek során: Fodor Andrásról Weöres Sándorig, Csorba Győzőtől Tatay Sándorig és Tüskés Tiborig, hanem művészeti életünk kiválóságaival is (Bernáth Auréllal, Egry Józseffel, Szász Endrével, Würtz Ádámmal és másokkal), és természetesen megjelennek a „húzd meg, eresz meg” kultúrpolitika korabeli vezető alakjai is: Aczél György, Óvári Miklós, Pozsgay Imre, Tóth Dezső a könyv lapjain.

Aligha értékelhetjük eléggé, hogy megismerhetjük Takáts Gyula értékítéletét az egyes alkotótársakról, erőfeszítéseit, melyekkel hozzá kívánt járulni az irodalmi kánonképzés gyakorlatához, ahhoz, hogy néhányan (például Fekete István

vagy Tatay Sándor) elfoglalhassák végre méltó helyüket az irodalmi értékrendben. A naplójegyzetek jelentős hozzájárulást jelentenek ahhoz is, hogy a hosszú időn át elfeledett, nagy műveltségű pécsi irodalomtörténész, kritikus, Rajnai László – halála után – elfoglalhassa az őt méltán megillető helyet értékrendünkben. Amikor Rajnai, a kitűnő fordító megküldi Takátsnak J. G. Herder: Értekezések, levelek általa fordított kötetét, 1984. január 16-án a következőket jegyzi be naplójába: „Rajnai volt Várkonyi leghűbb barátja. Nándorról talán ő tud a legtöbbet. Ez a barátság miért szakadt meg, ki tud róla? ... Rajnai félreállt a Jelenkortól is. Avagy a Rákosi-időben félreállították? És mert rátarti, azóta sem jelentkezett a folyóiratnál, Szederkényinél. Márpedig vele a Jelenkor egy európai koponyát nyerne. Műveltsége, könyvismerete, tájékozottsága az egész szerkesztőség fölé emeli. Megpróbálom megnyerni, hogy írjon ismertetések vagy esszéket a Somogyra”. A Pannónia Könyvek Irodalmunk forrásai sorozatban azóta megjelent Rajnai László irodalmi tanulmányainak, esszéinek, kritikáinak gyűjteménye (Az összművészet kísérlete, 2002), viszont a tartalom Takáts Gyula kísérletének sikeréről nem tanúskodik.

Az Öt esztendő vizsgálatát nem becsülhetjük azt sem alá, hogy a szerző életének intim szférájába is beavatja olvasóit (a látásának romlásától kezdve álmainak sokaságát és legszemélyesebb magánéletének titkait is megosztva velünk). Nagy tisztelettel, megbecsüléssel és szeretettel idézi meg első feleségének, Szabó Ilonának, majd az azóta szintén elhunyt második feleségének, Horváth Stefániának az alakját. Igaz, a legjelentősebbnek mégis azt tarthatjuk, hogy a naplójegyzetekkel a korábbiaknál is közelebb kerülhetünk a misztikus és bölcs költőhöz, Csú Fu-hoz és beléphetünk mi magunk is a titokzatos Drangalagba. Ez megítélésünk szerint a mű következő, a rendkívül szerteágazó tematikájú bejegyzéseket összefogó, számukra szerkezeti rendszert biztosító alapmotívuma. Csú Fu illetve Drangalag bár számtalanszor említésre kerül a műben, tartalmi önazonosságuk meghatározása mégsem egyszerű feladat. Már csak azért sem, mert szerzőjük is többféle értelmezésben használja mindenképp Drangalagot. Az egyik lehetőség a földrajzi azonosítást kínálja, a „körülnézek ebben a Drangalag kisvárosban, hogy valóban Zénonnak, a filozófusnak nagyon is igaza van, amikor azt mondja, hogy embertársaink körében élő „holtak társaságában élünk”. Vagy a „Drangalag körül még most is eldorádó virul a szőlősdombokon. Sokat dolgoznak, de jól esznek-isznak is a polgárok, csak mintha valami csőd ketyegne ebben az eldorádóban” – féle megközelítés. Ezek kétségkívül jól lokalizálható megállapítások, bennük kétségkívül Kaposvárról van szó, és ez vitathatatlanul egy negatív tartalmakat hordozó értelmezési lehetőséget kínál. Ám amikor arról olvasunk, hogy „nem nagyon nagy (mármint irodalmi szempontból) a különbség Drangalag és Pest-Buda között”, akkor el kell tőprengenünk ennek jól valószínűsíthető értelmezési lehetőségén. Mint ahogy azon a változaton is, amely szerint „városunkon túl már az ország is Drangalag. Győzi kielégíteni „igényünket”

társadalmunk népművelő apparátusa”. A szövegkörnyezetből itt biztonsággal megítélhető, hogy Drangalag a művészeti középszer analógiája, a csakis ilyen tartalmak felmutatásának képessége.

Ám a napló egészéből egy másik Drangalag is körvonalazódik, az, amely abból a költői nyugtalanságból teljesedik ki a kilencvenes évek elején megjelenő versekben (Versek Drangalagból), amelynek forrásvidékével itt, a jóval korábban született naplójegyzetekben ismerkedhetünk meg. A szerző itt arról vall, hogy az „ismeretlen” kínai költő (valójában egy személyben Takáts Gyula mestere és tanítványa) nem hagyja nyugodni, folytonosan mellé áll, mondja a versit, csak le kell írnia azokat. Drangalag olvasatunkban tehát a kívánt, a vágyott, az óhajtott, a végül is megteremtett és megtalált, a lehetséges világ, amely időtlen és határtalan, ahol hallatszik a bazaltok szava, ahol Csú „a harkályok-verte fák/ jeleivel mondja tovább/ a mandulások panaszát”, ahol ír és rajzol Csú, ahol várja őt a kő és bólint neki a fa. Drangalag a csend, a harmónia, a nyugalom világa. A földi rossz világával szembeni érték-gazdag létezésé. Ahol már nem kell hallgatnia Csúnak a földi ricsajt, ahol beszél neki az almafavirág, ahol könny, bor, filozófia, barátság „uralkodnak”, és ahol „már Csú Fu és a fák/ együtt hallgatták, írták/ a vers szavát tovább”.

Ebbe a szentélybe nyitja resnyire az ajtót Takáts Gyula. Elolvasva naplójegyzeteit, elmerengve gondolataink kellő felvértezéssel léphetjük át a küszöböt. Mögötte a Mindenség, az Egész, a Végtelen világa tárul fel a beavatottak számára.

Köszönjük ezt a szép és bölcs, 95. születésnap, váratlan ajándékot a költőnek. Talán segíthet abban, hogy egyetlen földi létünk küzdelmei közepette mi is megtaláljuk saját Drangalag világunkat.

Nemes László: Szimfónia